

Rokasgrāmata ES nozīmes biotopu noteikšanai dabā

Saturs

Biotopu direktīva un Natura 2000 Latvijā (tikai rokasgrāmatai, raksta AA)

Biotopu interpretācija, normatīvā bāze (atšķirīgi teksti M un R, raksta AA+)

Jēdzienu skaidrojumi (autori iesniedz jēdzienus kopā ar skaidrojumiem, kuriem šeit būtu jāparādās. Apkopo AA & RS)

Rokasgrāmatas lietošanas instrukcija (kā visos noteicējos, izskaidrots kas kurā vietā atvērumā atrodas, sagatavo AA & RS)

Pārskata tabula par ES nozīmes biotopiem (tabula: kods, angļu valodas nosaukums, latviskais nosaukums, lappuse, kurā meklēt aprakstu)

Biotopu noteikšanas vispārīgie principi (iekšējā struktūra jāprecizē – kā un kāpēc šeit dotās definīcijas atšķiras no ES manuāla, kāpēc vajadzīga definīcijas transponēšana atbilstoši Latvijas dabas apstākļiem, ka biotopu interpretācijā kā klasificējošas neizmantojam sugas, kam Latvijā nav dabiska izcelsme, retuma-biezuma vērtējuma tabula hektāri/atradnes (varbūt biotopu specifiska?)... Raksta AA & RS)

Biotopu grupas ievadsadaļas (izskaidrotas vispārīgas, šo biotopu grupu raksturojošas pazīmes, tādas kā poligonu minimālā platība, grupai specifiskā izplatība, kopīgo pazīmju uzskaitījums, u.c. Apakšstruktūrai izmanto tādas pašas apakšsadaļas kā biotopu sadaļās, bet tikai tās, kurās ir ko teikt un ir jēga, ne visas. Raksta biotopu grupu vadītāji)

Biotopu sadaļas (raksta autori, katrs par savu biotopu)

a) ES biotopa kods,

b) Latvijas biotopu klasifikatora kodi (visi atbilstošie, ja kāds daļēji, to norāda, bet neanalizē)

c) Palearktikas biotopu klasifikatora kodi (visi atbilstošie, ja kāds daļēji, to norāda, bet neanalizē)

d) nosaukums latviski (jaunais un iepriekšējais, gadījumā, ja nosaukums projekta laikā tiek mainīts),

e) Biotopa definīcija (~ tas pats, kas ES manuālī tikai bez sugām un faktoriem, kuru mums nav. Tātad var būt mazāk, bet ne vairāk kā ES manuālī!)

f) Biotopa definīcijas transponēšana atbilstoši Latvijas dabas apstākļiem (te tiek paskaidrota biotopa interpretācija Latvijā, ja mēs zem augstāk dotās definīcijas kaut ko interpretējam plašāk, šaurāk vai savādāk. Vai arī, ja kāda suga/process rada/var radīt traucējumus/grūtības noteikt biotopu. Ja interpretē visu 1:1, tad tikai 1 teikums, ka Latvijā nav saviem dabas apstākļiem specifiskas interpretācijas nianšes).

g) izplatība (visā valstī vai tikai noteiktos reģionos, vai saistība ar noteiktām struktūrām (upēm, ...), atrunājot arī izņēmumus, kuros biotops sastopams arī citviet, Lietojam sastopamības vērtējumus: „loti reti”, „reti”, „samērā reti”, izņēmuma gadījumos (91D0*) „samērā bieži”, var ar norādi par sastopamības biežuma atšķirībām starp reģioniem vai konkrētām vietām (piemērs ar konkrētām upēm, kas norādītas, kuru ielejās biotops biežāk kā citur Latvijā). Vienojāmies, ka karti neliekam)

h) aizsardzības vērtība (viens no X retākajiem, vairs tikai nelielas platības vai dažas atradnes, tādu&tādu sugu dzīvotnes, vienojas biotopu grupu iekšienē)

i) abiotiskie faktori (ģeoloģiskie nosacījumi, reljefs, augsne, koncentrēti izcelsme, etc. Raksturo tikai tos faktorus, kas ir biotopam nozīmīgi un specifiski,

kam ir klasificējoša nozīme. Neizvērs visādus teorētiskus spriedelējumus par to, kādas implikācijas tas rada. Bet pasakām, ja kādam svarīgam parametram (augsnēm, mitrumam, reljefam, ...) nav nozīmes biotopa noteikšanā, tomēr necenšamies to par katru cenu pateikt par visneiedomājamākajiem parametriem (pH, skābekļa daudzumu, etc.). Grupai kopīgais – uz biotopu grupas aprakstu, par to vienojas biotopu DG. Nepieciešamības gadījumā – fotoattēls vai shematisks zīmējums)

j) procesi ar funkcionālu nozīmi (tikai tie, kam ir kvalificējoša nozīme vai funkcionāla jēga attiecībā uz menedžmenti vai noteikšanu. Neaprasa to, kas raksturīgs visiem biotopiem – tas biotopu grupas sadaļās, šeit tikai atsauces. Ja nav biotopa specifisku, to arī pasaka. te arī sukcesijas stadija, ja nepieciešams)

k) veģetācija (faktori, kas nosaka veģetāciju, veģetācijas struktūra, sugas tikai piemin tās, kuras nosaka biotopa struktūru, var lietot sugu sabiedrības, arī sukcesijas, ja nepieciešams)

l) raksturīgās sugas (norāda gan „tipiskās”, gan „indikatorsugas”, liek tās, kuras definē biotopu, tās, kuras biotopam būs „tipiskas”, t.i. parasti biotopā būs sastopamas, tās kuras bieži vien dominēs, tās kurām būs biotopa kvalitāti raksturojoša nozīme. Bet šeit mēs neliekam sugas, kam nav nozīme biotopa atpazīšanai vai kvalitātes raksturošanai, pat, ja šis biotops ir sugai vienīgā iespējamā dzīvotne. Šāda sugas un biotopa saistība jāparāda pie „aizsardzības vērtības”.)

m) Biotopa varianti/apakšvarianti (ja tādi ir. To skaits vienāds ar skatu tabulā, varianta apraksts. Var būt arī gadījumi, kad vienā variantā ir vairākas situācijas)

n) kvalitātes kritēriji (atskaites punkts vienā galā ir „ideālais” stāvoklis, otrā tās ir minimālās prasības (sliktākā kvalitāte), lai biotopu varētu atzīt par konkrēto Es nozīmes biotopu. Tādēļ vērtējums attiecībā pret ideālo stāvokli (vienalga vai saglabājies/degradējies vai vēl neizveidojies. Ar domu, ka vērtējuma vienība ir poligons vai poligoni komplekss ekoloģiski vienā teritorijā)

Atzīmē indikatorus, kuri liecina par biotopa degradēšanos. Iekļauj aprakstu par atjaunošanas iespēju vērtēšanu biotopā;)

struktūras (vispirms raksturo, kuras ir tās, kas svarīgas, lai novērtētu struktūru saglabāšanās pakāpi, tad – kam no tā visa un kādā stāvoklī ir jābūt lai atzītu par „izcilu”, „labu” vai „viduvēju”)

funkcijas (vispirms raksturo, kuras ir tās, kas svarīgas, lai novērtētu biotopa funkciju saglabāšanās pakāpi, tad – kam no tā visa un kādā stāvoklī ir jābūt lai biotopa izredzes atzītu par „izcilām”, „labām” vai „viduvējām”. Ja vieglāk, abstrahējamies no izredzēm, bet domājam tikai par funkcijām, vai tās ir „izcilas”, „labas” vai „viduvējas”)

atjaunošanās iespējas (vispirms uzskaita galveno, kas nosaka atjaunošanās iespējas, tad – kā nonākt pie tā vai atjaunošana ir „viegla”, „iespējama ar vidējām grūtībām” vai „grūta vai neiespējama”)

Šajā sadaļā ņem vērā biotopa ekoloģiju, piemēram, sākot no kādas platības konkrētais biotops spēj veikt savu ekoloģisko funkciju u.c.

o) apdraudošie faktori (visi tie faktori, ko iespējams mainīt mazināt novērst. Tikai biotopa specifiskais. Grupai kopējais – grupas aprakstā)

p) nepieciešamā apsaimniekošana. (Ja vēlāmā apsaimniekošana ir „neko nedarīt” to te arī norāda)

r) Pārklāšanās ar citiem ES biotopiem, norādot kritērijus pēc kuriem tie ir atšķirami; (piemēram, 9010* un 2180, paskaidro kā tas izpaužas)

s) Līdzība ar citiem ES biotopiem, norādot kritērijus pēc kuriem tie ir atšķirami; (piemēram, skalā 91E0 – 91F0: kur velkama robeža)

t) Pārklāšanās ar Latvijas īpaši aizsargājamiem biotopiem; (ja ES biotopam pilnībā atbilst 1 Ljas aizsargājamais biotops, to norāda tikai nosaukumu līmenī, ja pārklāšanās ir daļēja vai vienam atbilst vairāki, tad vajadzīgs paskaidrojums, lai saprastu kura daļa pārklājas, kura nē)

u) Literatūra (nozīmīgāki literatūras avoti par šo biotopu, interpretācija, izplatība, sastopamība un kvalitāte Latvijā. Literatūras avotus, kas attiecas uz visiem biotopiem, piem., ES biotopu manuāli un citus vispārējos klasifikatorus te nepiemin, ja vien augstāk netiek apstrīdēts kaut kas no tajos rakstītā. Šie izdevumi tiks pieminēti vispārīgo sadaļu literatūrā.)

Biotopu noteikšanas tabulas (varianti & apakšvarianti, sagatavo autori)

ES biotopu un Latvijas aizsargājamo biotopu sakritības tabula (sagatavo AA &

RS)

Literatūras citēšanas paraugs:

Literatūras sarakstam jābūt sakārtotam alfabētiskā kārtībā. Literatūras avoti kirilicā jādod pēc latīņu alfabētā citētajiem darbiem. Citējot periodisko izdevumu rakstus, jālieto pilni žurnālu nosaukumi vai to starptautiski pieņemtie saīsinājumi.

Žurnāli: Bergmanis. U. 2007. Mazā ērgļa *Aquila pomarina* ligzdošanas biotopu analīze Latvijā. *Putni dabā pielikums 2*: 2 – 11.
Prins E., Petersen B.S., Aunins A., Priednieks J. 2005. Using Landsat TM and field data to produce maps of predicted bird densities in Latvian farmland. *Int. J. Remote Sensing 9*, Vol.26.: 1881 – 1891.

Grāmatas: Transehe N., Sināts R. 1936. Latvijas putni. Rīga. 341 lpp.
Sokal R.R., Rohlf F.J. 1995. Biometry. New York. 887 pp.
Виксне Я. (ред.) 1983. Птицы Латвии. Территориальное распределение и численность. Рига. 224 с.

Nodaļas: Viksne J. 1991. Results of restoration of water level on Lake Kanieris, Latvia. In: Finlayson, Larsson (Eds.) Wetland Management and Restoration. Solna. 123 – 127.
Auniņš A. 2008. Klimata pārmaiņu ietekme uz Latvijas savvaļas dabas bioloģisko daudzveidību. Grām.: Reire G. (red.) Klimata pārmaiņas: izaicinājumi Latvijai starptautiskajā vidē. Rīga, Zinātne, 10 – 18.

Citēto darbu nosaukumi jādod oriģinālvalodā, bet ja to oriģinālvaloda nav latviešu, angļu, vācu, franču vai krievu, tad kvadrātiekvās [] jādod darba angliskais tulkojums.

Šalek M., Šmilauer P. 1993. [Analysis of bird communities in central part of the Velka Fatra Mts., Slovakia.] *Sylvia 29*: 21-29.

Ja atsauce izdarīta uz publicēšanai pieņemtu, bet vēl neiespiestu darbu, iespiešanas gada vietā lieto “(in press)”, piemēram:

Aunins A., Priednieks J. (in press). Recent changes in agricultural landscape and bird populations in Latvia: current impacts of EU agricultural policy and future prospects. In: Proceedings of the 17th International Conference of the EBCC: Bird Numbers 2007 Monitoring for Conservation and Management. Avocetta.